

Leto IV.

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. Letna naročnina 25 Din, za inozemstvo 40 Din.

NA MEJAH

Štev. 19.

Ček. račun št. 12.886
Telefon Jesenice 625
Uprava in uredništvo
Jesenice, Krekov dom

Jesenice, 1. oktobra 1939

Ostanimo strnjeni!

Časi so težki. V teh dneh, v katerih se razgaljajo najgrše strasti človeške družbe, ko vstaja jeklo in ogenj nad pravičnostjo ter grozi zdrobiti kulturo z barbarsko surovostjo, si moramo biti na jasnem, kaj postaviti proti temu zlu, kako zastaviti svoje sile, da bodo zmogle obvarovati vse naše kulturne in narodnostne vrednote.

Vse kaže, da stojimo na velikem prelomu, ki se je pripravljal že dolga leta prej in ki sedaj dozoreva. Kdo ve, če ne bo zgodovina bodočnosti enkrat našla nekje v našem desetletju mejo, kjer se konča novi vek in začne nova doba. Zavedati se moramo, da živimo v zgodovinski dobi, v dobi, ko se v enem letu popiše več strani zgodovine kot prej v stoletju. Doba, v kateri se gode tako velike stvari, kakor se gode v naši dobi, je nedvomno velika. Naj ima to veličino od zlobe ali plemenitosti, je vendar velika. Mi, ki živimo življenje v tako izrednih dneh, kakršne doživi le malokatera generacija, moramo jasno imeti pred očmi tudi prenekatero žrtve, ki bi naj bile prva zahteva slehernega narodnega uda.

Rekli smo sožitja. Za nami so burni dnevi dvajsetih let, v katerih so bile boj tri narodne individualnosti, katerih vsaka si je hotela zagotoviti svoj posebni, sebi dopadljiv in odgovarjajoč temelj, iz katerega bi zmogle narodnostne moči vzkliti v takšno veličino, ki bi ne mrknila v težkih dneh. In taki težki dnevi so prišli. Kakor smo veseli, da so se vzmeti zahtev treh narodov (pravimo treh, zakaj resnično so bile tri, čeprav je bila ena bolj vidna in bolj poudarjena kot druga),

ki so bile do skrajnosti napete, ob dvanajsti uri umirile, tako se moramo iskreno vprašati, ali je v naših srcih zdaj res samo ena misel, ta namreč, da bo ta sad skoraj že zelen, za katerega smo se borili dvajset let, pravočno zavarovali ter ga s skupno dobro voljo spravili v popolno zrelost.

V trenutku, ko smo prestopili čez prag zgodovinskega spoznanja v mejah naše domovine, moramo trditi po svoji vesti, da smo bili za ta trenutek pripravljeni. Mi, pravimo, večinski del slovenskega naroda, ki je bil pod vodstvom velikega katoliškega državnika v sklopu Jugoslovanske radikalne zajednice tista sila, ki je temu velikemu času dala obliko in odgovarjajoči obraz.

Ti dnevi pa so tudi jasno pokazali, kdo je bil tisti, ki mu novo nastajajoča oblika ni bila dobrodošla ter mu je s svojim oživotvorjenjem zagrenila čas, v katerem se je naenkrat znašel nepripravljen, v sebi razdvojen in nazorno skrhan. Kakor je bil v narodnostnem življenju zmerom majhen ter v borbi za novimi časi in pravičnejšimi oblikami nepreračunljiv, tako že spet kaže pripravljenost, da po tej novi obliki udari z veliko, usodno zmoto.

Čas je mračen in zato velik. Velik za velike in močne ljudi. In močni in veliki bomo, če ne bomo iskali v teh dneh sebe in malenkostnih bežnih koristi iz golega napuha, ampak če bomo vstali kot klena, harmonična narodna celota na pragu nove dobe.

Slovesna nova maša na Jesenicah

V nedeljo, dne 24. septembra je daroval svojo prvo najsvetejšo daritev g. Jožko Žabkar, iz znane in zelo ugledne jeseniške družine. Novomašnik je študiral v Ljubljani gimnazijo in je po končani maturi zaprosil za sprejem v bogoslovje. Filozofske in bogoslovne vede je študiral v Inomestu v tamkajšnjem srednjeevropskem centru teološke in modroslovne znanosti. Po znanem preobratu v Avstriji je nato nadaljeval študije v francoskem zavodu v Rimu in v soboto, dne 23. septembra ga je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman posvetil v škofijski kapeli v mašnika. Mašniškega posvečenja so se poleg staršev udeležili tudi najožji znanci in sorodniki g. novomašnika oziroma njegovih staršev.

V soboto popoldne so se Jesenice in tudi velik del Šave, kjer je novomašnikov dom, okrasile z zastavami. Na okinčanem prostoru pred župno cerkvijo so ob 6 zvečer številni Jeseničani in zlasti šolska mladina sprejeli novomašnika in mu izrazili prve pozdrave in čestitke. G. svetnik Kastelic ga je pozdravil v imenu jeseniških duhovnikov. Mala šolarica mu je deklamirala prisrčno čestitko in izročila šopek nageljnov. V imenu občine je izrekel pozdrave in čestitke

podžupan in banski svetnik Peter Arnež, ki je želel, naj bi bilo delo novomašnika v blagoslov vsem Jesenicam. Strelci iz topičev so prihod novomašnika oznanili vsem Jeseničanom. Nato je imel g. novomašnik v cerkvi litanije in podelil blagoslov. Ob pol 8 zvečer je pevski zbor in godba Krekovega prosvetnega društva priredila slavljenju lepo podoknico. Zbrala se je velika množica Jeseničanov. Slavljenec se je za prireditve zahvalil in se nekaj časa ponudil med njimi, nakar so mu še spontano zapeli več pesmic otroci, kar je ljubkost te prireditve še povečalo.

Slovesnost nove maše se je pričela v nedeljo dopoldne ob tri četrt na 10, ko se je pričel pomikati iz župnišča sprevod odličnih gostov in sorodnikov novomašnika ter številne duhovščine in kot zadnji g. novomašnik v spremstvu srečnih staršev in mlajšega bratca, ki je z bratom novomašnikom stopal v cerkev, da prvič sprejme Jezusa v sv. obhajilu, in sicer iz rok svojega brata. To prvo sv. obhajilo je dalo novi maši še posebno značko prisrčnosti in pobožnosti.

Lepo okrašena cerkev je bila nabito polna vernikov, ki so najprej z ganotjem poslušali odličnega cerkvenega go-

vornika iz družbe Jezusove g. p. Preaca. Okoli oltarja se je pri sv. maši razvrstila številna duhovščina. Zbrani so bili duhovniki Jeseničani z gg. kanonikom dr. Tomažem Klinarjem in dr. Gregorjem Žerjavom. G. svetnik Anton Kastelic je kot domači župnik in prijatelj družine g. novomašnika pri novi maši fungiral kot prezbiter asistens. Postavil se je zlasti pevski zbor z orkestralno mašo in nekaterimi slovenskimi vložki odličnega solista. Nova maša je trajala do pol ene.

Starši g. novomašnika so nato povabili goste h kosilu na dom. Tudi na domu je bilo vse okusno slavnostno okrašeno. Fina pogostitev je bila istočasno nad vse prijazna in domača. Izrečena je bila vrsta napitnic z iskrenimi čestitkami in željami, da bi bilo življenje novomašnika srečno in za ves narod blagoslovljeno.

Posebno srčna je bila popoldanska pobožnost v cerkvi na Savi. Tako polna ta cerkev še ni bila kakor ob tej priliki. Na koncu petih litanij je g. novomašnik podelil tu novomašniški blagoslov.

Nad vse lepa cerkvena slovesnost je po svoje mnogo prispevala k pozitivni verskega duha v župniji. Naj bi bilo vse življenje novomašnikovo deležno takega blagoslova za naš narod!

Jesenice danes in jutri

(Nadaljevanje.)

1. **Gosto naselje** ali strnjeni gradbeni sistem obsega kakor sledi:

a) severna stran državno cesto od ljudske šole do Čuferja;

b) južna stran državne ceste med Pavlinovo hišo in župniščem.

Iz tega je razvidno, da je državna cesta v sredi mesta odbana s poslopji v strnjem sistemu.

2. **Srednje naselje** ali polodprti sistem obsega sledeče predele:

a) državna cesta do Ciril-Methodove ceste in njenim premočrtnim podaljškom v zapadni smeri do potoka Ukove;

b) ozemlje med Ukovo, državno cesto in železnico, izvzemši zemljišče Sokolskega doma in njegovega telovadišča;

c) ozemlje med železnico, pokopališčem, podaljškom v prami črti s pokopališkim zidom do carinarnice.

3. **Redko naselje** ali odprti sistem tvori vse ostalo ozemlje ožjega in širšega gradbenega okoliša izven:

a) zaščitnih pasov in prostorov, namenjenih za javna poslopja;

b) ozemlje, rezervirano za kmetijstvo, ki se nahaja v mejah plastnice 590 v vznožju Mežaklje ter novo mežakeljsko cesto;

c) ozemlje, rezervirano za lahko industrijo in obrt, ki je med mejami levega brega Save od ceste proti Sv. Križu in do jezua na Savi, dalje Hrenovici in železnici do ceste proti Sv. Križu;

d) ozemlje, rezervirano za težko industrijo, ki meji na zapadu, meja lahke industrije, opisane pod prejšnjo točko, levi breg Save do meje regulacijskega ozemlja na vzhodu, ki je z mejo širšega gradbenega okoliša, opisanega pod točko B) b) 1.

d) **Določitev zaščitnega pasu.**

Iz prvega dela razprave je razvidno, da tvorijo naravne zaščitne pasove gozdovi, ki segajo skoraj do gosto naseljenega predela mesta. Ti naravni parki so pljuča in zračno zbirališče za vse prebivalstvo. Rezerviranje pretežnega dela regulacijskega ozemlja za redko naselje in neposredna bližina Julijskih Alp ter poraščenih predelov, ki segajo skoraj v sredo gostega naselja, narekuje stališče pri določevanju javnih parkov in zaščitnih pasov. Novo redko naselje na zapadu in južnovzhodnem delu regulacijskega ozemlja naj s svojimi vrtovi tvori naraven park. Regulacijska struga Save in njeno obrežje je najlepše sprehajališče. Nadalje se je vodil sistem zaščite okoli javnih poslopij, katerih ozemlja se bodo pretvorila v nasade, ki naj tvorijo zelene zaščitne pasove. Okoli vsega industrijskega in železniškega ozemlja so določeni zaščitni pasovi, ki naj postanejo javni nasadi in sprehajališča. Rušljiva pobočja naj se pogozde ter naj tvorijo tako zavarovane zaščitne pasove.

Iz teh vidikov so določeni za zaščitne pasove sledeči predeli:

1. Ozemlje na severu med plastnico 620 ter južno plastnico 590, in sicer izven regulacijskega ozemlja. To ozemlje tvori naraven park, ki je v celoti pogozden in ki je zaradi svojih strmin nemogoč za gradnjo in naseljevanje.

2. Ves predel nad državno cesto na Kopavniku do zemljišča bolnišnice.

3. Južno pobočje gore Mirce in Klubučne, ki je rušljiv in ga bo potrebno pogozditi, koder je gol.

4. Vzhodna in zapadna stran pokopališča je zasedena s 30-metrskim zaščitnim pasom, zasajenim z drevjem.

5. Levi in desni breg Save je okupiran v širini 10 m. Ta naj bi bil zasajen z drevjem in opremljen s sprehajalno potjo.

6. Obe strani železniške proge, v predelu izven srednjega in gostega naselja ter od Sokolskega doma proti vzhodu, nadalje ob Bohinjski železnici v srednjem naselju ob državni cesti in od železniškega mostu dalje v smeri proti Bohinju.

7. Zaščitni pas je predviden v okolišu farne cerkve ter na nekaj mestih na javnih trgih.

8. Zaščitni pas je določen okoli vseh javnih poslopij, ki stoje samostojno in prosto na zemljišču.

9. Za zaščitnim pasom je obdan tudi okolišč težke industrije proti zahodu in to od tovarniškega jezua do železniške čuvajnice. Poseben zaščitni pas je treba narediti okoli apnenice KID, da je zaščiteno pred prahom ostalo prebivalstvo, ki se nahaja na tem ozemlju.

E. Določitev zaščite naseljenega ozemlja okoli tovarn, pred dimom, ropotom itd.

V glavnem je ta zaščita stvorjena z zelenimi pasovi iz drevja, določenimi pod točko B) d). Vzeti je v obzir še potrebno zaščito proti državni cesti, ki naj se stvori z zasajenjem visokega drevja v tem predelu. Poslopja situirana proti cesti, naj bodo višja kakor pa tovarniški objekti in naj redoma služijo v obratne namene.

F. Določitev prostorov za javne zgradbe in zgradbe večjega značaja

Jesenice imajo več uradnih institucij, ki imajo ali svoja poslopja ali pa prostore vzeta v najem in ki jim zadostuje za daljšo dobo. V naslednjem naštetih institucij, ki ostanejo v svojih poslopijih oziroma prostorih:

1. **Železniška postaja** ostane na starem mestu ter se jo z dozidavo ali nadzidavo lahko poveča. Leži v sredini mesta in je glede na to dejstvo od vseh strani lahko dosegljiva.

2. **Pošta** ima svoje prostore v podaljšku postajnega poslopja ter ima možnost povečave. Glede na njen položaj v centru in na kolodvoru je pravilno situirana.

3. **Ljudska šola** je v skoraj novem poslopiju ter z nekaj dozidave lahko služi še naprej.

4. **Carinarnica** je javno poslopje, ki je bilo zgrajeno iz kaldmingskega fonda po mestni občini in v kateri se nahajajo tudi njeni prostori. Carinarnici manjkajo le carinska skladišča, ki so pa tudi predvidena.

5. **Gasilski dom** je nova zgradba, leži ob glavni cesti in skoraj v sredini Jesenic. Odgovarja svojim namenom.

6. **Župnišče** je v bližini cerkve postavljeno s prevrtičem ob glavni cesti, je v posredni bližini pokopališča in odgovarja svojim namenom.

7. **Cerkvi sta dve.** Farna cerkev je v sredini mesta prezidana v novejšem času in odgovarja svojim namenom. Druga cerkev z nazivom Savska cerkev je privatna last KID in služi svojim namenom, posebno v nedeljah, ko se vrši v njej služba božja, namenjena prebivalstvu savskega ozemlja na Jesenicah. Ker leži ta cerkev v sredi industrijskega predela in je mogoče, da bo odstranjena, je zaradi tega treba preskrbeti to prebivalstvo z drugo cerkvijo.

8. **Otroški vrtec sv. Cirila in Metoda** se nahaja v svoji zgradbi ob državni cesti in odgovarja svojim namenom.

Za nove zgradbe, ki so za bodočnost Jesenic potrebne in predvidene, je prostor določen takole:

1. **Ljudska šola II.** za novi predel mesta do konca proti zapadu je določena na mesto na Plavžkem travniku. To šolo bodo posečali tudi otroci iz Hrušice.

2. **Meščanska šola** se naj zida na Romahovem zemljišču. (Dalje.)

Kako je bilo v Španiji?

(Nadaljevanje)

Odnosaj med vojaki in oficirji je bil zelo slab. Razločevali smo se v vsem, v hrani, v stanovanju in raznih drugih ugodnostih, z eno besedo, bili smo tuji. Ako si se zoperstavil z besedami, da je bil tudi on delavec, in da smo prišli v to zemljo vsi z eno idejo, je bil odgovor, da vojak in oficir nista eno in isto in da tega ni niti v Rusiji. Edino, kar si mu smel reči, je bila beseda »sodrug«.

Zaradi drugih stvari in lumparij, ki so se godile, si moral molčati. Če si se pa zoperstavil, je bila

najmilejša kazen, da so te ožigosali za fašista in antikomunista. V nasprotnem si pa padel v roke krvave SIM (Čeki), katera ti je dala videti in okusiti vse naprave modernih podzemskih mučilnic, ali pa prostor, kjer se je zgrudilo na tisoče nedolžnih žrtev pod krogli strojnice.

Kako so bili oblastni ti gospodje, naj pokaže tole: Ko smo bili že potegnjeni s fronte, da zapustimo Španijo, smo prebivali v nekem mestecu po imenu Ripol. Tu so toliko privijali in terorizirali ei-

vilni narod, da smo morali neki dan pobegniti, ker je bila nevarnost, da se dvigne vse mesto nad nas. Zadnje dni, predno smo odšli s fronte, so nas pošiljali na najtežje točke, kjer so predvajali blazne napade na dobro utrjene postojanke. Bil je očiten njihov namen, da pade pod krogami čim več ljudi, da ne bi iznesli v svet krvave resnice. Kar jih je pa še ostalo, so jih s terorjem prisilili še enkrat v borbo v času, ko je padla Barcelona. To pa kljub temu, da je španska vlada prepovedala povratek inozemskih dobrovoljcev v ponovno borbo. Ta dekret vam bo še mogoče pokazal Ljubljane Pregelj Viktor, ki ga je kot štabni oficir prejel v roke in ga ima pri sebi v koncentracijskem taboru v Franciji.

Še en dokaz nezadovoljstva med internacionalci v Španiji: v Belgiji so bivši

dobrovoljci ustanovili društvo z geslom: boj komunizmu.

V koncentracijskem taborišču v Franciji so trenja med višjim in nižjim razredom internacionalistov na dnevnem redu.

Vsa bivša gospoda iz Španije se tu lepo razpozna po polnih kovčegih in debelih denarnicah, dočim vojaki pobirajo čike, in nimajo niti toliko, da bi kupili znamko za pismo. Na vprašanje, kje so ti tiči dobili denar, je kaj lahek odgovor.

Upava, da sva v teh par potezah dala razumeti, da je španski narod prelil toliko nedolžne krvi zastonj. Ravno tako vso žalost, po kateri so razočarani ti soči, med temi tudi midva.

Jože Mavec, s. r.

Franc Malenšek, s. r.

Zaščita pred letalskimi napadi

V sodobni vojski grozi življenju in premoženju državljanov velika nevarnost od letalskih napadov. Kajti v primeru, da pride do nenadnega napada sovražnih letal na ozemlje, ki ni dovolj pripravljeno na obrambo in katerega prebivalci se ne zavedajo nevarnosti, se morejo zgoditi največje nesreče. Če pa se pravočasno organizira obramba, potem ne morejo ne rušilne ne plinske bombe škoditi prebivalstvu. Prav tako nastane panika najlaže med neorganiziranim prebivalstvom. To se je pokazalo v najnovejših vojskah. Slabo organizirana zaščita povzroči lahko velike žrtve.

Zato se je treba ravnati natančno po navodilih »Uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi.« Pri tem so nam lahko zgled velike države, ki vedo, kako se je treba braniti. Zavarovati se moramo tudi mi, čeprav smo nevtralni. Samo varnostni ukrepi nas morejo rešiti.

Ogledimo si nekatera najvažnejša navodila. Najbolj pogosti cilj sovražnih napadov so velika mesta. Zato je najbolje, da se čimveč prebivalstva izseli. Tu pridejo v poštev zlasti tisti, ki imajo redne mesečne dohodke in jih nič ne veže na mesto. To velja posebno za banovinska središča in industrijska mesta. Za zaščito otrok v teh mestih se bo brigala država sama. Osebe, ki nimajo dovolj sredstev za življenje v notranosti države, naj se umaknejo v najbližjo okolico, da tako morejo ostati v stalni zvezi s svojo hišo in službo. Državna obramba je poslala generalna navodila mestnim odborom, ki naj v zvezi z mestnim načelstvom izdelata zavetišča po gotovih načrtih, Promet-

na sredstva se bodo rabila samo za prevoz obolelih. Ker se pa ne bodo mogli vsi prebivalci izseliti, se bodo za te v mestih samih zgradila zavetišča. Tako mora vsaka nova stavba imeti zavetišče. V kolikor še ta niso zgrajena, se bodo morala, drugače bodo lastniki kaznovani.

Po manjših mestih, kjer ni potrebe za betonska zavetišča, se naj pa izkopljejo po parkih in praznih prostorih rovi, ki bodo ščitili pred rušilnimi bombami in bojnimi strupi.

Se manj ogrožene so vasi, ker so pač malo naseljene? Ali to se še ne pravi, da jih ni treba zaščiti. Vaščani sami morajo v slučaju vojske izkopati rove v gozdovih. Kakor želimo zavarovati ljudsko življenje, moramo prav tako zaščiti živino in rezervno hrano. Živino moramo razkropiti po gozdovih, da je sovražni avioni ne bi mogli izlediti.

Živež moramo hraniti v sigurno zavarovanih shrambah, ali ga pa konzervirati, zavijati v parafiniran papir in ga spraviti v hladilnike. Za suho hrano je dovolj, da jo damo v zaboje in robove zalepimo s papirjem. Zastrupljeno hrano se mora sežgati in zakopati v zemljo. Ogibati se moramo vode iz vodnjakov in sumljivo hrano preizkusiti na živalih. Vsaka hiša pa mora imeti hrane vsaj za teden dni.

Dolžnost vsakega državljana je, da vse to dobro premisli in da se za vsa navodila obrne na mestni odbor, kjer jih more dobiti. Ako se vsi vestno in pravočasno poučimo o tem, kar smo zgoraj navedli, potem se nam ni treba bati velikih katastrof.

Jesenice

Zenski odsek Krekovega prosvetnega društva bo pričel s svojimi rednimi sestanki prvi ponedeljek v oktobru, t. j. dne 2. oktobra 1939. Vabimo k obilni udeležbi vse stare članice in sprejemamo nove.

Preč. g. Pogorelica, našega prijavljenega kaplana, so poklicali k vojakom. Da bi se kmažu vrnil.

Novo sv. mašo je pel v nedeljo, dne 24. septembra t. l. v tukajšnji župni cerkvi g. Jože Žabkar, sin tukajšnjega lekarnarja in bivšega jeseniškega župana. Naj bo njegova težka duhovniška pot v težkih časih blagoslovljena!

Mestno zavetišče se hitro dovršuje. Še nekaj dopolnitev v zidarskih delih zunanjege lica in notranjosti, potem bo dobil še okusno in nad vse praktično notranjo opremo, kar ga bo končno pripravilo za sprejem tistih, katerim je namenjen. Uprava občine

ima že v glavnem sestavljen seznam vseh, ki bodo prišli v poštev kot njegovi prvi stanovalci. Upajmo, da bo zavetišče moglo sprejeti pod svojo gostoljubno streho vse, ki so doslej že bili in še bodo v oskrbi mestne občine, ki jim bo s tem dala skupno, do smrti ognjišče.

Novo gozdno sprehajališče, ki ga je uredila mestna občina na pobočju Mirce od cerkve do soče, bo skoraj odprto, a ga že sedaj nekateri uporabljajo s pridom in zadovoljstvom. Novi naravni park, ki je prvi te vrste na Gorenjskem, bo gotovo ublažil mnoge pomanjkljivosti, ki so prej ko slej najbolj zadevale miru in oddiha potrebne službenice industrije in železnice, saj se bodo oddeji v kratkih odmorih lahko oddahnili v neposredni bližini de'ovnega mesta. Poleg tega bi bilo še železi, da se na podoben način uredi še otroško igrališče, ki je za Jesenice krvavo potrebno.

Dijaški zapiski

Dijaško počitniško društvo »Razore« je zaključilo svoje plodonosno delo letošnjih počitnic z večjim skupnim sestankom, ki je trajal ves dan 30. avgusta. Med skupno mašo je pel oktet ter igral violinski duet. Popoldansko zborovanje se je po običajnih formulah pričelo s predavanjem g. Boga Grafenauerja, ki je govoril o podlagi slovenskega vprašanja. Referat je bil sprejet z velikim zanimanjem, kar je pričala živahna debata, ki je sledila. Drugo predavanje o naših narodnih manjšinah so zaradi nujne zadržanosti naprošenega predavatelja prevzeli študentje sami. V debati so obdelali tudi druga pereča narodna vprašanja in v svojih izvajanjih pokazali, da se zelo resno pečajo s temi problemi. Popoldansko zborovanje, ki je obsegalo predvsem pogovor o dijaškem društvenem delu ter predavanje v tem smislu, so zaključili predčasno, da so se mogli udeležiti pogreba ponesrečenega tovariša Albina Zupana in s tem opustili drugo predavanje.

Kot zaključek svojega študijskega dneva pa so priredili prosvetni večer. Poleg predavanja o zaslužnih koroških možeh, ki ga je imel Pochyla Marjan, so nam izvajali koncertne in pevske točke. Poleg že dobro poznane študentskega okteta, ki je imel daljši in bolj zbran program kot navadno, je nastopil tudi violinski duet s klavirjem. Vse je bilo res temeljito naštudirano in dobro pripravljeno, da je občinstvo pridobilo v vsakem pogledu.

Želimo si še več takih večerov, kjer se vzgajajo naši ljudje k razumevanju tudi težjih stvari. Na žalost smo opazili, da je na Jesenicah zelo malo izobražencev kljub temu, da imamo toliko »inteligence«.

Jeseniskim študentom so sledili tudi radovljiški in priredili prav lep prosvetni večer. Za uvod je deklamiral dijak Jože Hribovšek Župančičevo Dumo. Poda' jo je doživeto in živahno. Sledil je govor bivšega poslanca g. dr. Albina Šmajda. Govoril je o narodni zavesti in nakazoval nekaj zelo klenih in lepih misli o tem tako važnem in za nas še posebno aktualnem problemu. Za konec so zaigrali študentje burko »Nini«, ki je spravila dvorano v prav dobro voljo. K doseženemu uspehu radovljiškimi dijakom iskreno čestitamo.

V nedeljo 10. septembra so priredili jeseniški študentje za zaključek počitnic izlet v Gorje. Hkrati pa so gostovali na prosvetnem odru s »Kovačevim študentom« ter s kratkim programom slovenskih narodnih in umetnih pesmi, ki jih je odpel študentski oktet. Zapustili so v vsakem oziru prav lep vtis in je želeli, da še kedaj pridejo gostovat v Gorjanski dom.

Drobne vesti

Poljski so zadnji čas prinašali potrebejski vreli letno 500.000 do 750.000 ton nafte, kar pomeni 6% svetovne proizvodnje.

Dardanele imajo danes prav tak pomen kakor so ga imele do sedaj. Poleg drugih veljati se za Dardanele prav tako kot nekdanj carska Rusija zanima tudi boljševiški režim.

Lwow, ukrajinsko mesto na Poljskem, važno železniško križišče, za katerega so se potegovali tako Nemci kakor Rusi, ima 350.000 prebivalcev. Od teh je 25% Poljakov, 50% pa židov. Park Kilinskega v Lwovu je po lepoti drugi park v Evropi.

V mestu Vilni na Poljskem živi med 208 tisoč 300 prebivalci 65% Poljakov, poleg Židov, Rumunov (4%), Belorusov in Litvancev (0,75%), Nemcev (0,28%) in ostalih. V Vilni se nahaja stara univerza poljskega kralja Stefana Bathoryja, na kateri je vpisanih tri tisoč 500 dijakov. Proforski zbor šteje 106 moči.

Cena koles na Angleškem je poskočila za 12,5%. Baje zato, ker je postal material zaradi vojne dražji.

V Belgradu kopljejo zaščitne rove proti zračnim napadom.

Iz Nemčije se je vrnilo v domovino 97 turških dijakov, ki bodo svoje študije nadaljevali doma.

Nemčija je že izdala nove znamke s sliko Gdanska.

Kdo še ne ve...

da producira Kanada vsako minuto 30 kg medu. Ona je na svetu največji izvoznik tega sladkega blaga.

da je neki angleški inženir izumil žarnico, ki daje na vsak kvadratni centimeter za 20.000 sveč svetlobe. Če bi to žarnico obesili v višino 1.500 m, bi razsvetljevala mesto s 100.000 prebivalci.

da ubijajo v enem stoletju samo zaradi milijarda 300.000 slonov. Iz slonovih zob izdelujejo namreč biljardne kroglice.

da je most na cesti Otoče-Brezje poprišče pretepev med pobiralci mostnine in romarji. V nekaj desetletjih menda še niso mogli nabrati od revnih romarjev toliko, da bi zgradili nov most, za katerega ne bi bilo treba plačevati mostnine. Omenjeni most je najbrž edini primer te vrste v Sloveniji in za povzdigo tujskega prometa kakor nalašč.

da imamo poleg glasbenih zavodov v Ljubljani, Mariboru in Celju tudi glasbene šole v Kranju, Ptuju in celo Litiji. Samo Jesenice nimajo še ničesar. Menda je to merodajnim še nerazumljiv pojem.

da so se mogle v zadnjem času slišati ali brati na Jesenicah te zanimive domisljice, ki maličijo lepoto in pravilnost slovenščine: »Publika se naproša, da se umakne za barijere«, »Oba moštva naj nastopita«, »Rakova rana človeške družbe« itd.

da nekateri policijski stražniki na Jesenicah strogo kaznujejo vsako najmanjšo nerednost kolesarjev, dirkajočih motorjev in avtomobilov po ozkih jeseniških cestah pa nikakor ne vidijo.

Zanimivosti

V Varšavi se morejo videti neverjetni prizori. Zenske in otroci prihajajo celo do prvih bojnih vrst, na katere dežujejo kroglice

iz pušk, in nosijo vojakom kosilo in večerjo. Od Nemcev zavzeti deli mesta so polni policije, kar pa ne zadržuje žena, da ne bi, skrite za vrečami peska po strehah, streljale na svoje sovražnike

Šah razbil srečen zakon. Mikša Kerenyi v Budimpešti je vsajal vsak dan že ob šestih zjutraj, čeprav mu je bilo treba iti v službo šele ob devetih. Običajno je rekel svoji ženi, da gre na partijo šaha. Opoldne ga ni bilo skoraj nikoli h kosilu. Domov pa je prihajal šele o polnoči, kajti ves dan je sedel v kavarni in igral šah. Strast do šaha je bila vedno hujša. Žena, za katero se sploh ni brigal, se je bala, da bo mož izgubil službo, kajti z izgovori, da je bolan, je izostajal od službe in igral v kavarni šah. Priče na sodišču, kateremu je nesrečna žena predložila zahtevo za ločitev, so potrdile njene izjave. Nekdaj tako srečen zakon je bil razvezan po moževi krivdi. Zanimivo je, da mož k razpravi na sodišču sploh ni prihajal. Sodni odlok o ločitvi zakona so mu naznanili, ko je sedel v kavarni za šahovsko mizico.

Saarbrücken je glavno mesto Posaarja, za katerega se hudo tepejo Francozi in Nemci, in šteje 200.000 prebivalcev. Je središče premožnega otoka, ki meri 1921 km². Na tem otoku živi 800.000 ljudi ter je tukaj gostota naseljenosti (410 na km²) največja v Evropi. Tu se nahajajo železarne, tovarne za aluminij, sladkor, tobak in glasila. Po verskem miru je postala saarska oblast samostojna pod upravo Društva narodov. Plebiscit, ki se je vršil 13. januarja 1935, je odločil Posaarje v korist Nemčije, ki ga sedaj ključevito brani.

Odpor med mladino proti komunizmu. Nizozemska sekcija »Pro Deo« je pred kratkim priobčila lepo pismo mladega protestanta iz Rusije, v katerem govori o odporu proti komunizmu zlasti med mladino, »posebno še med mladimi komunisti«, ki »na skrivaj pomagajo duhovnikom, nabirajo denar za cerkev in se odločno prištevajo k vernikom. So tudi primeri, da se člani komunistične stranke udeležujejo božje službe in dajejo krstiti svoje otroke«.

Tihotapci orožja

Kakor se skoraj vsako delo, tako se tudi ono izdelovalcev in razpečevalcev orožja vrši na zakonit in nezakonit način.

Tovarne orožja izdelujejo in prodajajo orožje pod državno kontrolo in izvira ves izkupiček in dobiček od naročil države, v kateri so podjetja, in od prodaje v druge države. Zakoniti dobiček nekaterih inozemskih podjetij je po posameznih izrednih primerih nekako tale: Od leta 1934. do 1937. je znašal čisti dobiček tridesetih največjih angleških tvrdk 11.750.000 funtov sterlingov. Zaradi sistematičnega in hitrega oboroževanja Anglije se je v zadnjem času treh let povečal dobiček največje tovarne za orožje »Wickersa« za 12%, katerega pa presega čisti dobiček tvrdke »Projectil and Ingeniering«, ki je znašal v istem času kar 156%.

Vsaka tvrdka, ki hoče dobiti dovoljenje za izvoz orožja v inozemstvo, mora predložiti vladi svoje države pogodbo, ki jo je v ta namen sklenila z državo uvoznico. Zato ne zadostuje, da se pojavi na primer kak kitajski general v Wickersovih ali Skodinih tovarnah, da bi dobil — kakor se mnogokrat misli — recimo tisoč mitraljez ali sto topov. Temu delu se posvečajo posredovalci izključno »specialisti«, ki so rosejani od Sofije do Karakasa v Avstraliji ter od San Diega v Južni Ameriki do Kantona na Kitajskem, v vseh glavnih mestih vseh držav, in ki so sposobni in pripravljeni posredovati vsako vrsto blaga, seveda proti gotovini.

Če je izvoz orožja pod tako strogim nadzorom, kako je potem mogoče, da se povsod, kjer besnijo državljanske vojne ali pa upori, naj bo to v dolini Amazonke, na severnozpadni meji Indije ali v nepreločeni afriških pokrajinah, nahaja v taboriščih upornikov orožje in municija ki nosi znamko kake evropske ali ameriške tovarne? Iz kakega neusahljivega vira teče reka tihotapstva, ki podira pred seboj vse zapreke, ki so jih postavile vlade, policije, cariniki, vohunstvo in protivohunstvo v horbo proti tej nadlogi?

(Da'je prihodnje)

**Varno
naložite svoj
denar!**

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA JESENICAH

obrestuje vse stare in nove vloge po 4%. Nove vezane pa po 5%. Vaš denar je varno naložen pri njej. Zanj garancirajo hranilnične rezerve, kakor tudi vsi zadružni člani z vsem svojim premoženjem. Najmanj stokratna je ta garancija.

Divan dobite zastoni,

ako naročite pohištvo proti takojšnjemu plačilu

Razstava izdelkov v hotelu „Pošta“

Delavnica Kosova ulica 9

* Rudi Smolej
splošno in strojno mizarstvo

Poravnajte naročnino!

Za električno

vse najcenejše in ugodnejše pri

Jože Markež

elektrotehnično podjetje

Jesenice, Murova, tel. 605

Piite in jeite poceni in dobro

Kdor hoče poceni jesti, pride

v Krekov dom

Kdor hoče dobro jesti, se abonira

v Ljudski kuhinji

Kdor hoče dobro in poceni piti, mora priti

v Katakombe

„Za malo denarja veliko zadovoljstva“